

УДК [796.078(1-4):796.075.2]

DOI <https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-1.18>**Нікулін Антон Володимирович**аспірант кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського**ORCID ID:** 0009-0004-5056-889X**Передерій Аліна Володимирівна**доктор наук з фізичного виховання і спорту, професорка,
професорка кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського**ORCID ID:** 0000-0002-5511-2478**Бріскін Юрій Аркадійович**доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор,
завідувач кафедри теорії спорту та фізичної культури
Львівського державного університету фізичної культури
імені Івана Боберського**ORCID ID:** 0000-0001-6375-9872

ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОГРАМ РЕФОРМУВАННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ (НА ПРИКЛАДІ ЛЬВІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ)

У статті подано узагальнену характеристику інноваційних програм розвитку сфери фізичної культури і спорту, які реалізуються на території Львівської міської територіальної громади. Встановлено, що сучасною тенденцією є розробка спеціальних управлінських програм створення сприятливих умов для розвитку галузі фізичної культури і спорту. Обмеженість наявних наукових даних щодо вдосконалення сфери фізичної культури і спорту та відсутність їхньої систематизації формує важливе науково-практичне завдання, що полягає в розробці та обґрунтуванні інноваційних локальних програм реформування галузі фізичної культури і спорту, орієнтованих, передусім, на потреби територіальних громад. Мета дослідження – узагальнити наявну інформацію щодо реформування сфери фізичної культури і спорту на рівні міської територіальної громади з використанням інноваційних програм. Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, аналіз документальних матеріалів. Результати дослідження. Визначено пріоритетні програми розвитку сфери фізичної культури і спорту у Львівській міській територіальній громаді. Підходи до реформування сфери фізичної культури і спорту з метою її ефективного функціонування та розвитку узгоджуються із провідними світовими та європейськими практиками. Аналіз реалізації програм свідчить про необхідність врахування надзвичайно складних реалій сьогодення, що є справжнім випробуванням для української держави та суспільства. В статті узагальнено інформацію щодо впровадження таких інноваційних програм «Відкриті кубки Львова», «Дитячий тренер», Програма підтримки громадських організацій спортивного спрямування на проведення спортивних заходів, Програма підтримки громадських організацій спортивного спрямування на закупівлю спортивної форми та спортивного інвентарю.

Ключові слова: фізична культура і спорт, реформа, програма, територіальна громада.

Вступ. Законом України про фізичну культуру і спорт декларується, що фізична культура і спорт є пріоритетним напрямом гуманітарної політики держави; фізична культура є важливим чинником всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя; спорт є важливим чинником досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування

патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави [1]. Сфера фізичної культури і спорту є багатокомпонентною складною системою, що має свою нормативно-правову базу, систему комунікацій, підготовки кадрів, інші ресурси, які потребують оптимізації управління для досягнення соціально-важливих цілей, на які вона зорієнтована [2]. Останні десятиліття характеризуються незворотністю процесів реформування різних сфер життя українського суспільства (реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади, фінансова децентралізація), формується та реалізується нова державна регіональна політика, що не може не відбиватися на функціонуванні сфери фізичної культури і спорту. Підходи до реформування сфери фізичної культури і спорту з метою ефективного функціонування та розвитку в Україні також мають узгоджуватися і формуватися на основі світових та європейських практик [3, 6, 7].

Мета: узагальнити наявну інформацію щодо реформування сфери фізичної культури і спорту на рівні міської територіальної громади з використанням інноваційних програм.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, аналіз документальних матеріалів.

Результати дослідження. Реформування регіональних програм має враховувати вимоги Державного соціального стандарту у сфері фізичної культури і спорту (2013), згідно з яким «Основними показниками якості послуг з фізичної культури і спорту..., є: відсоток населення, залученого до систематичних занять фізичною культурою і спортом, що проживає на відповідній території; кількість проведених фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та спортивних змагань;...» [8]. Натомість, згідно з офіційною статистикою, відсоток населення, залученого до занять фізичною культурою і спортом дуже низький – 14,2% [9]. У Стратегії розвитку фізичної культури й спорту на період до 2028 року зазначає, що в 2019 році кількість осіб, які були охоплені фізкультурно-оздоровчою та спортивною діяльністю, становила 14,7% від усього населення країни [4, 9]. Водночас, у Європі, в середньому, цей показник становить 40%. Кількісні показники стану сфери фізичної культури та спорту, які наведені в Довіднику «Україна спортивна», також досить невтішні: станом на 2021 рік у 1239 дитячо-юнацьких спортивних школах (ДЮСШ) займалось 434 268 дітей [4]. Численні наукові дослідження [1, 5, 6] та інші офіційні статистичні дані вказують на наявні проблеми галузі фізичної культури і спорту, що критично загострилися в останні роки та пов'язані із пандемією та російсько-українською війною.

З огляду на це, є важливим детальний аналіз та поширення інноваційного позитивного досвіду реформування галузі фізичної культури і спорту. Особливої уваги заслуговують ініціативи Львівської міської територіальної громади, в якій уповноваженим органом у сфері фізичної культури і спорту є Управління спорту департаменту розвитку Львівської міської ради. Нормативно-правова основа розвитку сфери фізичної культури і спорту на рівні територіальних громад включає акти, що стосуються формування, розподілу та використання ресурсної бази місцевих бюджетів, а також базові документи у сфері місцевого самоврядування.

Одним з основних завдань управління спорту департаменту розвитку Львівської міської є організаційна підтримка ініціатив, заходів та проєктів, реалізація програм у сфері фізичної культури та спорту. В останні роки такими ключовими програмами є програми «Відкриті кубки Львова» та «Дитячий тренер», Програма підтримки громадських організацій спортивного спрямування на проведення спортивних заходів, Програма підтримки громадських організацій спортивного спрямування на закупівлю спортивної форми та спортивного інвентарю, Програма «Львівські спортивні шкільні ліги».

Головною передумовою розробки Програми «Відкриті кубки Львова» було недостатнє фінансування для організації спортивних заходів, недостатній, в порівнянні зі світовими стандартами, їх організаційний рівень та необхідність створення нового бренду проведення спортивних заходів. Програма «Відкриті кубки Львова» визначає мету, завдання, очікувані результати і механізм використання коштів, передбачених у бюджеті Львівської міської територіальної громади для проведення спортивних змагань – Відкритих кубків Львова з офіційно

визнаних в Україні видів спорту на умовах співфінансування. Метою Програми є розвиток і популяризація фізичної культури та спорту на території Львівської міської територіальної громади, збільшення кількості спортивно-масових заходів, підтримка спортивних федерацій в організації та проведенні Відкритих кубків Львова з офіційно визнаних в Україні видів спорту. Визначення спортивних федерацій, громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості чи спортивних клубів, яким надається фінансова підтримка на проведення спортивних заходів у рамках цієї Програми за рахунок коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, здійснюється на конкурсній основі за рішенням конкурсної комісії. Цей процес здійснюється у чотири етапи:

1-й етап – аналіз відповідності поданих документів вимогам конкурсу.

2-й етап – презентація проєктів спортивних заходів апікантів, пропонованих до участі у цій Програмі.

3-й етап – аналіз проведення спортивних заходів громадськими організаціями у попередні роки.

4-й етап – розподіл коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, передбачених на надання фінансової підтримки на проведення спортивних заходів громадським організаціям.

За результатами оцінки поданих документів і сформованих зауважень та рекомендацій управління спорту департаменту розвитку у 30-денний термін після закінчення прийому заяв для участі у конкурсі подає до постійної комісії культури, молоді, спорту та зовнішніх зв'язків на розгляд та погодження Календарний план заходів згідно з цією Програмою із зазначенням сум фінансової підтримки кожного заходу.

Виконання Програми забезпечує:

1. Розвиток та популяризацію фізичної культури та спорту серед усіх верств населення.

2. Залучення дітей та молоді до занять фізичною культурою та спортом.

3. Збільшення кількості спортивно-масових заходів у м. Львові.

4. Підвищення іміджу м. Львова на всеукраїнському та міжнародному рівнях як міста, у якому проводяться масштабні міжнародні змагання.

Динаміка основних статистичних показників (табл.1) яскраво демонструє залежність реалізації програми від вагомих соціальних чинників – різке зниження показників у 2020 році обумовлене пандемією, суттєве покращення у 2021 році на тлі послаблення карантинних обмежень та відсутність можливості реалізувати Програму (2022-2023) після початку повномасштабної російсько-української війни.

Таблиця 1

Реалізація Програми «Відкриті кубки Львова»

Рік	Фінансування (грн.)	К-ть учасників Програми (громадських організацій)	К-ть проведених заходів	К-ть видів спорту
2018	3 666 569,51	47	34	34
2019	5 139 323, 18	48	35	35
2020	2 174 120, 00	52	10	10
2021	4 750 000, 00	62	29	29
2022	-	-	-	-
2023	-	-	-	-

Проблема кількісної переваги тренерів-викладачів старшого віку у закладах фізичної культури і спорту, відсутність мотивації та стимулу в тренерській роботі для молодих фахівців стали підґрунтям для створення Програми «Дитячий тренер». Метою Програми «Дитячий тренер» є розвиток та популяризація фізичної культури і спорту у Львівській міській територіальній громаді, збільшення кількості секцій з різних видів спорту, залучення молодих тренерів до роботи з дітьми та молоддю. Дитячий тренер – це фахівець з викладання фізичної культури та певного виду спорту, який проводить навчально-тренувальну роботу, скеровану

на виховання та вдосконалення майстерності дітей та юнацтва віком до 18 років. На здобуття одноразових грошових винагород можуть бути висунуті кандидатури тренерів зі спортивних федерацій, спортивних клубів, спортивних організацій, дитячо-юнацьких спортивних шкіл Львівської міської територіальної громади зі всіх видів спорту, офіційно визнаних в Україні, окрім тренерів, які працюють у закладах спеціалізованої освіти спортивного профілю зі специфічними умовами навчання та тренерів штатних збірних команд України.

Кожен тренер, який стає переможцем цієї Програми, отримує одноразову грошову винагороду у розмірі 31055,9 грн. (у тому числі податок на доходи фізичних осіб – 5590,06 грн. та військовий збір – 465,84 грн.). Переможцями цієї Програми можуть бути не більше п'яти осіб, які представляють один вид спорту у межах конкурсу (або більше 5 осіб за погодженням з конкурсною комісією).

Конкурсний відбір серед кандидатів на отримання одноразових грошових винагород здійснює конкурсна комісія, яку створює начальник управління спорту департаменту розвитку на поточний календарний рік. Аналіз відповідності поданих документів вимогам конкурсу, а також розподіл коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, передбачених на надання одноразових грошових винагород за умовами Програми, проводить конкурсна комісія.

Розподіл кандидатів для отримання одноразових грошових винагород здійснюється за рейтинговою кількістю балів у кожному виді спорту. При визначенні переможців відповідно до цієї Програми конкурсна комісія керується відповідними критеріями: наявність вищої профільної освіти (фізична культура і спорт), кількість дітей, які тренуються у тренера за останні 2 роки, участь вихованців у Чемпіонаті та Кубку області за останній календарний рік, участь вихованців у Чемпіонаті та Кубку України за останній календарний рік, перемога (1-3 місця) вихованців тренера у Чемпіонаті та Кубку області за останній календарний рік, перемога (1-3 місця) вихованців тренера у Чемпіонаті та Кубку України за останній календарний рік.

Виконання Програми забезпечує:

1. Фінансову підтримку та мотивацію тренерів Львівської міської територіальної громади до роботи з дітьми та молоддю.
2. Заохочення молодих спеціалістів до тренерської діяльності.
3. Формування іміджу роботи тренером на території Львівської міської територіальної громади.

Динаміка основних статистичних показників (табл.2) свідчить про її стабільність і популярність у професійному середовищі Львівської міської територіальної громади. Програму вдалося реалізовувати навіть у складні роки пандемії (2020-2021) та у час дії воєнного стану (2023). У 2022 році після початку повномасштабної російсько-української війни програма не реалізовувалася.

Таблиця 2

Реалізація Програми «Дитячий тренер»

Рік	Фінансування (грн.)	К-ть учасників Програми	К-ть переможців	К-ть видів спорту
2018	3 105 590, 00	187	100	47
2019	3 105 590, 00	205	100	45
2020	3 105 590, 00	223	100	48
2021	3 105 590, 00	230	100	46
2022	-	-	-	-
2023	3 105 590, 00	174	100	42

Програма підтримки громадських організацій спортивного спрямування на проведення спортивних заходів визначає мету, завдання, очікувані результати і механізм використання коштів, передбачених у бюджеті Львівської міської територіальної громади для надання фінансової підтримки громадським організаціям спортивного спрямування на реалізацію

ними спортивних заходів у Львівській міській територіальній громаді на умовах співфінансування.

Метою Програми є створення сприятливих передумов для розвитку громадських організацій, надання їм матеріально-фінансової підтримки та забезпечення розвитку та популяризації спортивного руху у Львівській міській територіальній громаді, а також залучення людських та матеріальних ресурсів громадських організацій та головних розпорядників бюджетних коштів до реалізації спортивних заходів різного рівня.

Визначення громадських організацій, яким буде надаватись фінансова підтримка на проведення спортивних заходів за рахунок коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, здійснюється на конкурсній основі за рішенням конкурсної комісії.

Учасниками конкурсу можуть бути громадські організації спортивного спрямування, які не мають статусу всеукраїнських і зареєстровані на території Львівської міської територіальної громади чи у Львівській області, і здійснюють свою діяльність на території Львівської міської територіальної громади, та відповідають вимогам законодавства України, а також місцеві осередки з видів спорту, які визнані в Україні. До участі у конкурсі допускаються лише громадські організації, з моменту первинної реєстрації яких пройшло 2 і більше років.

Визначення переліку громадських організацій, які отримають фінансову підтримку за рахунок коштів бюджету Львівської міської територіальної громади на проведення спортивних заходів, здійснюється у два етапи:

1-й етап – аналіз відповідності поданих документів вимогам конкурсу.

2-й етап – розподіл коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, передбачених для надання фінансової підтримки на проведення спортивних заходів громадським організаціям, згідно з критеріями: масовість заходу, кількість учасників, оцінка якості освоєння коштів заявником при співпраці у минулі роки, висвітлення інформації про захід у засобах масової інформації, ранг заходу, соціальна активність громадської організації.

Аналіз відповідності поданих документів вимогам конкурсу, а також розподіл коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, передбачених для підтримки громадських організацій на проведення спортивних заходів згідно з критеріями, проводить конкурсна комісія.

Визначення суми коштів, яка припадає на один захід відповідно до одного з критеріїв здійснюється за відповідною формулою. За результатами оцінки поданих документів і сформованих зауважень та рекомендацій управління спорту департаменту розвитку у 30-денний термін після закінчення прийому заяв для участі у конкурсі подає на розгляд та погодження постійної комісії культури, молоді, спорту та зовнішніх зв'язків Календарний план заходів фізичної культури і спорту управління спорту департаменту розвитку із зазначенням сум фінансової підтримки кожного заходу. Після проведення заходу громадська організація подає в управління спорту департаменту розвитку медійний звіт та фотозвіт про проведення заходу в електронному вигляді.

Виконання Програми забезпечує:

1. Розвиток та популяризацію фізичної культури і спорту серед усіх верств населення.
2. Залучення дітей та молоді до занять фізичною культурою та спортом.
3. Збільшення кількості спортивно-масових заходів у Львівській міській територіальній громаді.
4. Підвищення іміджу Львівської міської територіальної громади на всеукраїнському та міжнародному рівнях.

Динаміку основних показників впровадження даної Програми наведено в таблиці 3. Кількість співфінансованих заходів коливається в широкому діапазоні – від 161 заходу у 2018 році до 3 заходів у 2022 році, що були проведені у період січень-лютий до початку повномасштабного вторгнення росії в Україну. Також слід відзначити суттєве зниження кількості проведених заходів у роки пандемії – 29 у 2020 році та 95 у 2021 році.

Таблиця 3

Реалізація Програми підтримки громадських організацій спортивного спрямування на проведення спортивних заходів

Рік	Фінансування (грн.)	К-ть учасників Програми (громадських організацій)	К-ть проведених заходів	К-ть видів спорту
2018	1 052 454,01	93	175	49
2019	2 034 820,25	91	156	45
2020	1 181 850,00	97	29	24
2021	3 300 000,00	77	95	47
2022	305 000,00	84	3	44
2023	1 814 174,60	51	80	36

Програма підтримки громадських організацій спортивного спрямування на закупівлю спортивної форми та спортивного інвентарю визначає мету, завдання, очікувані результати і механізм використання коштів, передбачених у бюджеті Львівської міської територіальної громади для надання фінансової підтримки громадським організаціям спортивного профілю. Щороку Програма дозволяє забезпечити спортивною формою та спортивним інвентарем громадські організації, враховуючи їхні потреби та специфіку видів спорту. Також Програма сприяє якій підготовці спортсменів, підвищенню спортивних результатів на змаганнях різного рівня; оновленню спортивного інвентарю для покращення технічного забезпечення.

Визначення громадських організацій, яким буде надаватись фінансова підтримка на закупівлю спортивної форми та спортивного інвентарю за рахунок коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, здійснюється на конкурсній основі за рішенням конкурсної комісії. Учасниками конкурсу можуть бути громадські організації спортивного спрямування, які не мають статусу всеукраїнських і зареєстровані та здійснюють свою діяльність на території м. Львів та відповідають вимогам законодавства України. До участі у конкурсі допускаються лише громадські організації, з моменту первинної реєстрації яких пройшло 2 і більше років.

Визначення переліку громадських організацій, які отримають фінансову підтримку за рахунок коштів бюджету Львівської міської територіальної громади на закупівлю спортивної форми та спортивного інвентарю, проводиться у два етапи:

1-й етап – аналіз відповідності поданих документів вимогам конкурсу.

2-й етап – розподіл коштів бюджету Львівської міської територіальної громади, передбачених на надання фінансової підтримки громадським організаціям на закупівлю спортивної форми та спортивного інвентарю, згідно з критеріями: кількість осіб (глядачів, учасників, суддів тощо), залучених до заходів громадської організації, кількість спортсменів, які тренуються в громадській організації, видатки на спортивний інвентар, соціальна складова у спортивній діяльності, здобутки заявників у всеукраїнських та міжнародних змаганнях, мережа секцій на території м. Львова, підготовка спортсменів вищої спортивної майстерності (майстри спорту, кандидати у майстри спорту тощо).

Бюджетні кошти розподіляються між заявниками у такому відсотковому співвідношенні – 40% розподіляються порівну між заявниками, які представляють спорт вищих досягнень, 30% розподіляються порівну між усіма іншими заявниками та ще 30% розподіляються пропорційно між усіма заявниками, окрім тих, які подають вперше. Під спортом вищих досягнень розуміється участь дорослих клубних команд у офіційних Чемпіонатах України з видів спорту, які визначені Єдиним Календарним планом фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів України на рік оголошення конкурсу.

За результатами оцінки поданих документів та сформованих зауважень і рекомендацій управління спорту департаменту розвитку у тридцятиденний термін після закінчення прийому заяв для участі у конкурсі подає на розгляд та погодження постійної комісії культури, молоді, спорту та зовнішніх зв'язків Календарний план фінансової підтримки громадських організацій спортивного спрямування із зазначенням сум фінансової підтримки кожної громадської організації.

Реалізація цієї Програми забезпечує:

1. Розвиток та популяризацію видів спорту на території м. Львова.
2. Покращення матеріально-технічного забезпечення громадських організацій для якісного проведення навчально-тренувального процесу.
3. Проведення спортивних заходів на вищому організаційному рівні.
4. Підвищення престижу м. Львова на всеукраїнському та міжнародному рівнях.

Показники реалізації даної програми (табл.4) є достатньо стабільними в досліджуваний період, за виключення двох років – 2020 рік пандемії та 2022 рік повномасштабного вторгнення росії в Україну, коли програма взагалі не реалізовувалась.

Таблиця 4

Реалізація Програми підтримки громадських організацій спортивного спрямування на закупівлю спортивної форми та спортивного інвентарю

Рік	Фінансування (грн.)	К-ть учасників Програми (громадських організацій)	К-ть видів спорту
2018	2 702 578, 00	68	47
2019	2 488 493, 83	85	44
2020	-	-	-
2021	2 486 500, 63	77	38
2022	-	-	-
2023	4 668 304, 48	70	44

Висновки. Обмеженість наявних наукових даних щодо вдосконалення сфери фізичної культури і спорту та відсутність їхньої систематизації формує важливе науково-практичне завдання, що полягає в розробці та обґрунтуванні інноваційних локальних програм реформування галузі фізичної культури і спорту, орієнтованих, передусім, на потреби територіальних громад, комплексне застосування яких дозволить підвищити ефективність функціонування галузі в цілому. Розробка нових програм реформування галузі фізичної культури і спорту має ґрунтуватися на основі детального аналізу існуючих підходів, виявленні їх переваг та недоліків, перспектив та можливостей.

Проведений комплексний аналіз територіальних програм розвитку сфери фізичної культури і спорту на прикладі Львівської міської територіальної громади підтверджує той факт, що саме завдяки програмно-цільовому підходу у разі обґрунтування організаційних ресурсів та виявленні резервів можна досягти оптимізації управління розвитком сфери фізичної культури і спорту на територіальному рівні із застосуванням інноваційних програм.

Аналіз наявних програм реформування сфери фізичної культури і спорту на прикладі Львівської міської територіальної громади та існуючих проблем галузі виокремлює актуальний вектор розвитку – розробка програм, що активізували б шкільну фізичну культуру і спорт, що є предметом наступних наукових пошуків і практичної діяльності.

Література:

1. Базенко В. Європейський досвід управління розвитком фізичної культури і спорту на місцевому рівні. Львів, 2017. С. 156–165.
2. Грибан Г. П. Управління у сфері фізичної культури і спорту: метод. рекомендації. Житомир, 2022. С. 34–41.
3. Жевага С. І. Аналіз зарубіжного досвіду клубної роботи з формування здорового способу життя. Київ, 2009. С. 250–255.
4. Інформаційний довідник «Україна спортивна» : сайт Міністерства молоді і спорту України. URL: <https://mms.gov.ua/fizichna-kultura/statistichna-zvitnist/shchorichnij-informacijnij-dovidnik-ukrayina-sportivna> (дата звернення: 08.02.2024).
5. Кліменко А. В., Башавець Н. А., Тітова Г. В. Характеристика кадрового потенціалу сфери фізичної культури і спорту. Одеса, 2023. 83–88 с.
6. Кольчак В. А. Організаційно-правові засади політичних стратегій у процесі державного управління сферою фізичної культури і спорту. Одеса, 2023. С. 40–46.

7. Кольчак В. А., Тодорова В. Г., Долинський Б.Т. Аналіз організаційних ресурсів розвитку сфери фізичної культури і спорту в Одеській області. Одеса, 2023. С. 99–107.

8. Про затвердження Державного соціального стандарту у сфері фізичної культури і спорту : наказ Міністерства молоді та спорту України від 28 березня 2013 р. № 559/23091. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0559-13> (дата звернення: 22.02.2024).

9. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 р. : постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020> (дата звернення: 14.01.2024).

10. Про фізичну культуру і спорт : Закон України № 3808–XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (дата звернення: 18.12.2023).

References:

1. Bazenko, V. (2017). *Yevropeyskyi dosvid upravlinnia rozvytkom fizychnoi kultury i sportu na mistsevomu rivni [European experience of management the development of physical culture and sports at the local level]*. Lviv. P. 156–165. [in Ukrainian].

2. Hryban, H.P. (2022). *Upravlinnia u sferi fizychnoi kultury i sportu: metod. rekomendatsii [Management in the field of physical culture and sports]*. Zhytomyr, p. 34–41 [in Ukrainian].

3. Zhevaha, S.I. (2009). *Analiz zarubizhnogo dosvidu klubnoi roboty z formuliuvannia zdorovoho sposobu zhyttia [Analysis of foreign experience of club work on the formulation of a healthy lifestyle]*. Kyiv. P. 250–255 [in Ukrainian].

4. Informatsiynyi dovidnyk «Ukraina sportyvna» : sait Ministerstva molodi i sportu Ukrainy [Information guide "Sports Ukraine": website of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine]. Retrieved from: <https://mms.gov.ua/fizichna-kultura/statistichna-zvitnist/shchorichnij-informacijnij-dovidnik-ukrayina-sportivna> (accessed: 08.02.2024) [in Ukrainian].

5. Klimenko, A.V., Bashavets, N.A., & Titova, H.V. (2023). *Kharakterystyka kadrovoho potentsialu sfery fizychnoi kultury i sportu [Characteristics of personnel potential in the field of physical culture and sports]*. Odesa. P. 83–88 [in Ukrainian].

6. Kolchak, V.A. (2023). *Orhanizatsiino-pravovi zasady politychnykh stratehii u protsesi derzhavnoho upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury i sportu [Organizational and legal foundations of political strategies in the process of state management in the field of physical culture and sports]*. Odesa. P. 40–46 [in Ukrainian].

7. Kolchak, V.A. (2023). *Orhanizatsiino-pravovi zasady politychnykh stratehii u protsesi derzhavnoho upravlinnia sferoiu fizychnoi kultury i sportu [Analysis of organizational resources for the development of physical culture and sports in the Odesa region]*. Odesa. P. 40–46 [in Ukrainian].

8. Pro zatverdzhennia Derzhavnoho sotsialnoho standartu u sferi fizychnoi kultury i sportu : Nakaz Ministerstva molodi ta sportu Ukrainy vid 28 bereznia 2013 r. № 559/23091 [On the approval of the State Social Standard in the field of physical culture and sports : Order of the Ministry of Youth and Sports of Ukraine dated March 28, 2013, № 559/23091]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0559-13> (accessed: 22.02.2024) [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2028 roku : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 4 lystopada 2020 r. № 1089 [On the approval of the Strategy for the development of physical culture and sports for the period until 2028 : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 4, 2020, № 1089]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020> (accessed: 14.01.2024) [in Ukrainian].

10. Pro fizychnu kulturu i sport : Zakon Ukrainy № 3808–XII [On physical culture and sports: Law of Ukraine № 3808–XII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text> (accessed: 18.12.2023) [in Ukrainian].

Nikulin Anton, Perederii Alina, Briskin Yurii

CHARACTERISTICS OF INNOVATIVE PROGRAMS FOR REFORMING THE SPHERE OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS (BASED ON THE EXAMPLE OF THE LVIV TERRITORIAL COMMUNITY)

The article provides a comprehensive overview of innovative programs for the development of the sphere of physical culture and sports implemented in the Lviv municipal territorial community. It is noted that a modern trend is the development of special management programs aimed at creating favorable conditions for the development of the field of physical culture and sports. The limited availability of scientific data on the improvement of the sphere of physical culture and sports and the lack of their systematization form an important scientific and practical task, which consists of the development and substantiation of innovative local programs for reforming the field of physical culture and sports, primarily oriented towards the needs of territorial communities. The research goal is to summarize the available information on the reform of the sphere of physical culture and sports at the level of the municipal territorial community using innovative programs. Research methods include theoretical analysis and generalization, as well as analysis of documentary materials. Research results. Priority development programs for the sphere of physical culture and sports in the Lviv municipal territorial community have been identified. Approaches to reforming the sphere of physical culture and sports for its effective functioning and development are aligned with leading world and European practices. The analysis of program implementation indicates the need to take into account the extremely complex realities of today, which are a real challenge for the Ukrainian state and society. The article summarizes information on the implementation of such innovative programs as "Open Lviv Cups", "Children's Coach", the Program to Support Public Organizations of Sports Orientation for Hosting Sports Events, the Program to Support Public Organizations of Sports Orientation for Purchasing Sports Uniforms and Equipment.

Key words: *physical culture and sports, reform, program, territorial community.*